

A Pécsi Ítéltábla a dr. Banka Margit ügyvéd (fel cime) által képviselt **Lrendű felperes neve** (cime) felperesnek - a dr. Boda Róbert ügyvéd (fel cime) által képviselt **alperes neve** (cime) alperes ellen személyiségi jogsértés miatt indított perében a Kaposvári Törvényszék 2016. január 15. napján kelt, 20.P.20.833/2015/12. számú ítélet ellen a felperes által 13. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, és kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 300.000 (háromszázezer) forintot és ennek 2013. március 15. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félév utolsó napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatát.

A fentieket meghaladóan tekinti a keresetet elutasítottnak.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 31.750 (harmincegyezer-hétszázötven) forint másodfokú eljárásban felmerült perköltséget.

A felperes pártfogó ügyvédjének díját a felperes köteles viselni 88 %-ban, míg az alperes köteles viselni 12 %-ban.

A feljegyzett illetéket a Magyar Állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság ítéletében rögzítette, hogy a felperes 2011. október 15-től 2011. november 10-ig az I/9., 2011. november 10-től 2012. február 9-ig az I/11., 2012. február 9-től 2012. május 29-ig az I/9., 2012. december 10-től 2012. december 17-ig az I/10., 2014. március 10-től 2014. március 17-ig a II/8., majd 2014. szeptember 1-től 2014. szeptember 9-ig a II/8. számú zárkában tartózkodott az alperes büntetés-végrehajtási intézetben szabadságvesztés büntetése során. Elhelyezése idején az alperes büntetés-végrehajtási intézet nem tudta biztosítani számára a jogszabályban előírt mozgásteret, így túlsúfolt zárkákban volt kénytelen tartózkodni.

A felperes keresetében a túlsúfolttság miatt személyiségi jogsérelemre hivatkozva sérelemdíj, illetőleg nem vagyoni kártérítés megfizetésére kérte kötelezni az alperest összesen 2.430.000 forint összegben, miután a alperes Parancsnoka 30.525/908/2015. ált. számú határozatával kártérítési igényét elutasította.

Az alperes ellenkérelmében a túlsúlyolt elhelyezés tényét elismerte, ugyanakkor arra hivatkozott, hogy a túlsúlyoltság nem volt számára felróható befogadási kötelezettségére tekintettel, ezért a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította, és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 63.500 forint elsőfokú eljárásban felmerült perköltséget. A felperes párfogó ügyvédjének díjáról és a feljegyzett illetékről úgy rendelkezett, hogy azt az állam viseli. Ítéletének jogi indokolásában kifejtette, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 75.§-ának (1) bekezdése és 76.§-a szerint személyiségi jogsértés körébe tartozik - többek között - a személyes szabadság jogellenes korlátozása, valamint az emberi méltóság megsértése is. A Ptk. 84.§-ának (1) bekezdés *e*) pontja szerint személyiségi jogsértés miatt kártérítést követelhet a sérelmet szenvedett személy.

A büntetés-végrehajtási intézet az 1979. évi XI. törvényerejű rendelet 21.§-ának (1) bekezdése és 46.§-ának (1) bekezdése *a*) pontja, amit a 6/1996.(VII.12.) IM rendelet 137.§-ának (1) bekezdés rendelkezéseit betartva köteles a fogvatartottakkal bánni, őket elhelyezni, emberi méltóságukat tiszteletben tartani. Ezek szerint a zárakban elhelyezhető létszámot úgy kell meghatározni, hogy minden elítélt lehetőleg 6 m³ légtér és lehetőség szerint a férfi elítéltek esetén 3 m² mozgástér jusson.

Az alperes ugyan elismerte a túlsúlyoltság tényét, azonban a kimentés körében arra hivatkozott, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, ezért a Ptk. 339.§-ának (1) bekezdése szerinti nem vagyoni kártérítés megfizetésére nem köteles. Az alperesnek ugyanis nincs mérlegelési lehetősége a hozzá irányított elítéltek befogadására. Minden elítéltet be kell fogadni, és a differenciálási szabályok szerint kell elhelyezésüket biztosítani.

A 2014. március 15-től kezdődő jogsértő elhelyezésre a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény rendelkezéseit kellett alkalmazni: a 2:51.§-a és 2:52.§-ának (1) bekezdése, valamint (2) bekezdése szerint sérelemdíjra tarthat igényt, akit személyiségi jogában megsértenek. A sérelemdíj fizetésre kötelezés feltételeire a kártérítési felelősség szabályait kell alkalmazni. A 6:519.§-a szerint szintén mentesül a felelősség alól a károkozó, ha bizonyítja, hogy magatartása nem volt felróható.

Az alperes védekezését a törvényszék elfogadta arra tekintettel, hogy eljárása megfelelt a követelményeknek, nem volt felróható számára a jogellenes magatartás, azaz a károkozás felelőssége alól kimentette magát.

Az elsőfokú ítélettel szemben a felperes nyújtott be fellebbezését, amelyben - tartalma szerint - annak megváltoztatását kérte a kereseti kérelmével egyezően.

Hangsúlyozta, hogy az alperes nem tett semmit annak érdekében, hogy a rá kötelezően előírt jogszabályi rendelkezéseket a fogvatartottak részére biztosítsa.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte helyes indokai alapján.

A fellebbezés részben alapos.

Az elsőfokú bíróság a tényállást túlnyomó részt helyesen állapította meg, és helyes jogszabályokat alkalmazott. Következtetésével és érdemi döntésével azonban a másodfokú bíróság nem értett egyet, ezért a törvényszék ítéletét részben megváltoztatta a Pp. 253.§-ának (2) bekezdése alapján.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága által hozott ítéletek nyomán - **Sz** kontra **M**, **K** kontra **M**, **H** kontra **M**, **F** kontra **M**, továbbá a **V** és mások kontra **M** (úgynevezett **p** ügy) határozatai - a hazai bírói gyakorlat is változott a büntetés-végrehajtási intézetekben tapasztalható túlsúlyoltság, illetőleg

a kimentés megítélése kérdésben. Erre mutatott rá a Kúria Pfv.IV.21.654/2015/11. számú határozatában.

Az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdése szerint senkit nem lehet kínzásnak, embertelen, megalázó bánásmódnak, vagy büntetésnek alávetni, valamint szolgaságban tartani.

Az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvény 3. cikke értelmében senkit nem lehet kínzásnak, vagy embertelen, megalázó bánásmódnak, vagy büntetésnek alávetni. Az Emberi Jogok Európai Bírósága a fent említett ügyekben kifejtette, hogy a túlsúlyolt körülmények közötti fogvatartás nem tartja tiszteletben az alapvető emberi méltóságot, kimeríti az Emberi Jogi Egyezmény 3. cikkében tilalmazott embertelen és megalázó bánásmód fogalmát. Az Emberi Jogok Európai Bíróság túlsúlyoltságnak tekinti, ha az egy fogvatartottra jutó személyes mozgástér kevesebb mint 3 m².

Ugyan a felperes fogvatartásainak idején hatályos 6/1996.(VII.12.) IM rendelet 137.§-ának (1) bekezdése szerint a zárkában elhelyezhető létszámot úgy kell meghatározni, hogy minden elítéltre lehetőleg 6 m³ légtér és lehetőség szerint férfi elítéltek esetén 3 m² mozgástér jusson, az Alkotmánybíróság ezt a rendelkezést a 32/2014.(XI.3.) AB határozatában nemzetközi szerződésbe és az Alaptörvénybe ütközőnek találta, ezért azt 2015. március 31-i hatállyal megsemmisítette. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a többszemélyes zárkában fogvatartottak részére biztosított élet-, illetve mozgástérnek minden esetben el kell érnie azt a minimális mértéket, amely biztosítja számukra az emberi méltósághoz való alapjogok sérelme nélküli elhelyezést valamely büntetés-végrehajtási intézetben. E minimális élet-, illetve mozgástér biztosítása nélkül olyan túlsúlyoltság jön létre, amely megakadályozza az érintettekkel való emberhez méltó és őket adottságaiktól függetlenül megillető bánásmódot, így embertelen, megalázó bánásmódnak, büntetésnek minősül.

A perbeli esetben nem volt vitás, hogy az alperes nem biztosította a felperes számára a minimális mozgástérrel 2011. október 15-től 2012. május 29-ig, majd 2012. december 10-től 2012. december 17-ig, 2014. március 10-től 2014. március 17-ig és 2014. szeptember 01-től 2014. szeptember 9-ig tartó időszakokban. Pontos adatok hiányában az nem volt megállapítható, hogy egy-egy zárkában, egy-egy időszakra vonatkozóan a felperesnek ténylegesen hány köbméter légtér, illetőleg hány négyzetméter mozgástér állt rendelkezésére. Az alperes ugyanis nem szolgáltatott adatot arra nézve, hogy mely időszakban melyik zárkában mennyi volt a nettó mozgás-, illetőleg légtér a fogvatartottak létszámát, valamint a berendezés és felszerelési tárgyak által elfoglal területet figyelembe véve. Az alperes azonban a túlsúlyoltság tényét nem vitatta a felperes által állított időszakokra vonatkozóan.

A felperes keresetében megjelölt időszakok 255 nap túlsúlyolt elhelyezést eredményeztek.

A Ptk. 349.§-ának (1) bekezdése és 339.§-ának (1) bekezdése figyelembevételével az önálló jogalanyisággal rendelkező alperes maga felel a fogvatartás körülményeiért - a Kúria legújabb joggyakorlata szerint. A közhatalom gyakorlása során ugyanis az állam önálló jogi személyiségű, önálló felelősségű szervein keresztül fejt ki szervező, intézkedő tevékenységét. Ha ennek során éri kár a károsultat, azt az adott szervvel szemben, nem az állammal szemben érvényesítheti. Az állam kizárólag a vagyoni viszonyok alapján tartozik kártérítési felelősséggel a Ptk. 28.§-ának (1) bekezdése alapján. Tehát az állam helytállási kötelezettsége csak kivételesen törvényben meghatározott esetekben érvényesül. Ilyen minőségében azonban a jelen esetben az állam személyiségi jogot nem sértett.

A fent írtakból következően megállapítható, hogy a felperes elhelyezése során megvalósított jogsértés önmagában alkalmas az emberi méltóság megsértésnek megállapítására. Az alperes eljárása jogszabálysértő volt, amivel a felperesnek kárt okozott, ezért a kártérítési felelősség alól akkor mentesülhet, ha eljárása nem volt felróható. Az alperes e körben az intézmény objektív körülményeire, a befogadási kötelezettségére hivatkozott. E hivatkozással azonban a felelősség alól nem mentetheti ki magát, mert a büntetés-végrehajtási intézményben az alperes kötelezettsége a jogszabályok betartása, a fogvatartott megfelelő elhelyezéséről való gondoskodás. Ezért a felperest az intézményben ért sérelem miatt kártérítési felelősséggel tartozik.

Az 1959. évi Ptk. 84.§-ának (1) bekezdés *e*) pontja alapján, figyelemmel a 355.§-ának (1) bekezdésére és (4) bekezdésére, továbbá a 2014. március 15-től hatályos 2013. évi Ptk. 2:52.§-ában írt sérelemdíjra jogosult a felperes az őt ért immateriális hátrányok kompenzálására. Annak összegét az ítélet tábla a Pp. 206.§-ának (3) bekezdése szerint mérlegeléssel állapította meg. E körben figyelembe vette a jogsértés súlyát, a felperes által előadott hátrányokat, valamint értékelte a túlsúlyos körülmények közötti fogvatartás időtartamát (255 nap, közel 3/4-ed év). Mindezek alapján az ítélet tábla álláspontja szerint az elszenvedett hátrányokkal arányban álló nem vagyoni kártérítés és sérelemdíj együttes összege a hátrányok kompenzálásához szükséges és elegendő 300.000 forint. Ezt meghaladóan a felperes kártérítési igénye megalapozatlan.

A felperes már keresetében kamatot igényelt a károkozás napjától kezdődően. A károkozás 2011. október 15-től 2014. szeptember 9. napjáig tartott, ezért az ítélet tábla a középátlagos időponttól a Ptk. 301.§-ának (1) bekezdésében írt mértékű késedelmi kamatot ítélt meg a felperes javára.

A felperes eredeti kereseti kérelméhez képest 12%-os arányban lett pernyertes, azaz túlnyomó részt pervesztés. A törvényszék az alperesnek járó elsőfokú perköltség összegét a jogszabályi előíráshoz képest jóval alacsonyabb összegben állapította meg, ezért az elsőfokú perköltség összegén az ítélet tábla nem változtatott.

A fentiekre tekintettel a Pp. 253.§-ának (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta.

A felperes fellebbezése 12 %-ban lett sikeres, ezért a Pp. 81.§-ának (1) bekezdése alapján ő köteles viselni a másodfokú eljárásban felmerült perköltséget 88 %-ban, míg az alperes köteles viselni 12 %-ban.

A per tárgyi költségmentes, az alperes illetékmentes, a felperes pedig - bár arról az elsőfokú bíróság kifejezetten nem rendelkezett, de a gyakorlatban - személyes költségmentességben részesült, ezért a feljegyzett fellebbezési illetéket teljes egészében a Magyar Állam viseli az Itv. 74.§-ának (3) bekezdése folytán alkalmazandó Kmr. 13.§-ának (1) bekezdése és 14.§-a szerint.

A felperes pártfogó ügyvédjének a díját a felperes köteles viselni pervesztességével arányos részben, azaz 88%-ban, míg az alperes köteles viselni 12 %-ban; annak konkrét összegét a kirendelő hatóság állapítja meg a Pp. 87.§-ának (2) bekezdése szerint.

Az alperes részére a felperes által fizetendő másodfokú perköltség összegét az ítélet tábla - a pernyertesség-pervesztesség arányára, a kifejtett tevékenységre és arra figyelemmel, hogy a másodfokú eljárásban az alperes jogi képviselője nem jelent meg - csökkentett összegben állapította meg, 25.000 forint + ÁFA, azaz 31.750 forintban a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3.§-ának (2) bekezdés *a*) pontja, (5) bekezdése és (6) bekezdése alkalmazásával.

P é c s, 2016. június 23.

dr. Döme Attila s.k. a tanács elnöke, dr. Vagyicska Petra s.k. előadó bíró, Gáspárné dr. Baranyabán
Judit s.k. bíró